

Møtedato: 24.10.2023
Arkivnr: 2023/24

Saksbeh/tlf:
Økonomisjef og stabspersonell

Sted, dato
Sandnessjøen/17.10.2023

Styresak 87-2023: Budsjettpremisser 2024

Det vises til vedlagte styresak Budsjettpremisser 2024 for Helgelandssykehuset HF.

Styret i Helgelandssykehuset HF inviteres til å fatte følgende vedtak:

1. Styret i Helgelandssykehuset HF tar saken om budsjettpremisser 2024 til etterretning.
2. Styret ber om at det i den endelige budsjettsaken legges frem en risikovektet tiltaksplan i henhold til omstillingsutfordringene.

Saksframlegg

Resultatprognosen for 2023 er et resultatavvik på 120 mill.kr noe som medfører at foretaket har en inngangsfart inn i 2024, som gjør at foretaket har store omstillingsutfordringer. Arbeidet med budsjett 2024 blir dermed krevende og det forventes ikke noe økning i basisramme som kan hjelpe på omstillingsutfordringene. Innføring av tiltak og omstillinger tar tid å etablere og i tillegg har foretaket utfordringer med vakante stillinger og rekruttering innen enkelte fagområder. Økte ventetider og fristbrudd innenfor enkelte fagområder gir også foretaket ekstra utfordringer og økte kostnader.

Budsjettpremissene for budsjett 2024 er i utgangspunktet som i fjor. Fagområder med fristbrudd og høye ventetider skal prioriteres. Overordna aktivitet og sykehusforbruket skal ikke økes. Det er fortsatt et mål å vri mer døgnbehandling til dagbehandling. Gjennom å redusere ventetider og fristbrudd er det et mål at gjestepasientkostnadene kan reduseres.

Bærekraftsanalysen viser at selv om foretaket får noe økte midler i styrkning og oppdatering av inntektsmodeller, så vil engangsbevilgningen fra Helse Nord RHF på 21,0

mill.kr i 2023 ikke videre føres. Dette gjør at foretaket vil få en økt omstillingsutfordring for 2024 gjennom lavere basisramme.

Økte kostnader til HN IKT på 17,1 mill.kr gir en betydelig omstillingsutfordring. Foretaket vil i 2023 og 2024 ha betydelige kostnader til Utviklingsprosjekt 9, 10, 11, estimert til 20,0 mill.kr pr. år. Dette er kostnader relatert til omstilling og renovering av bygg, som inntreffer før effekt av omstillingen kommer.

Foretaket har en oppdatert og omfattende tiltaksplan for 2024, som ennå ikke er helt ferdig beregnet og risikovektet. Selv med denne tiltaksplanen vil foretaket mest sannsynlig ikke oppnå et budsjett i balanse for 2024.

Sandnessjøen 17. oktober 2023

Lena E. Nielsen
Administrerende direktør

Vedlegg

1. Budsjettpremisser 2024
2. Budsjettbrev 2 – budsjett 2024-2027
3. Helse Nords styresak 87-2023 – Økonomisk langtidsplan 2024-2027 – inkl. rullering av investeringsplan 2024-2031
4. Drøftingsprotokoll Foretakstillitsvalgte (FTV) 11.10.2023 – Bakgrunn budsjett 2024 og bærekraft

Helgelandssykehuset HF

Budsjettpremisser 2024

Innhold

Styresak 87-2023: Budsjettpremiser 2024	1
2 Budsjettpremiser 2024 Helgelandssykehuset	7
2.1 Foreløpig basisramme 2024 – hovedlinjer fra RHF.....	7
2.2 Foreløpig basisramme 2024.....	7
2.3 Resultatkrav 2024-2031	8
2.4 Investeringsramme	9
2.5 Omstillingsutfordringer	10
2.6 Tiltak 2024.....	11
3 Budsjettprosessen og føringer	12
3.1 Medvirkning	13
3.2.....	13
3.2.1 Somatikk.....	13
3.2.2 Psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling.....	14
3.3 Bemanning	14
3.3.1 Budsjettering av årsverk	15
4 Bærekraftsanalyse.....	16
4.1 Bærekraftsanalyse 2023 -2030	16
4.2 Bærekraftsanalyse.....	17
4.2.1 Kostnad HN IKT.....	18
4.2.2 Nye Helgelandssykehuset	18
4.2.3 OU – Utviklingsprosjekt 9, 10, 11.....	18
4.2.4 DMS Sør-Helgeland (eksklusiv intermediasenger)	18
4.2.5 IKT, e-helse/Fresk og informasjonssikkerhet – prosjekter.....	19
4.2.6 Økte leiekostnader	19
4.2.7 ABIOK/lærlinger	19
4.2.8 Psykisk helse og rus.....	19
4.2.9 Styrkning nødvendig vedlikehold	19
4.2.10 Andre prioriteringer og styrkninger	20

1 Innledning

Formålet med denne saken er å redegjøre for de foreløpige budsjettpremisser for Helgelandssykehuset HF for driftsåret 2024 og presentere en oppdatert bærekraftsanalyse med omstillingsutfordringer. I den endelige budsjettsaken i desember vil man fremlegge endelige rammer, belyse utfordringer, strategier og prioritering av tilgjengelige ressurser i foretaket.

Bærekraftsanalysen skal gi en pekepinn på den økonomiske utvikling i foretaket og et bilde av resultatutvikling, investeringsplan, likviditet og kapitalbehov. Bærekraftsanalysen er basert på estimater og vil av den grunn inneholde flere usikkerhetsmomenter.

Omstillingsutfordringen for 2024 er beregnet til 146,3 mill. Kr.

Det er på nåværende tidspunkt ikke utarbeidet tiltak for å lukke hele omstillingsutfordringen for 2024, men tiltaksarbeidet pågår for fullt frem til ferdigstillingen av budsjettet. Det anses likevel som usannsynlig at foretaket greier å få et budsjett i balanse.

Helgelandssykehuset har i 2023 prioriterte innsatsområder som også vil ivareta Helse Nord's styringsmål, samt styringsmål og hovedmål gitt av helseministeren. Arbeid med kvalitet og pasientsikkerhet er i tråd med forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten. Alt dette vil videreføres inn i budsjett 2024, med eventuelle endringer som følge av oppdragsdokumentet for 2024. Budsjett 2024 må også tilpasses de føringene som vil fremkomme av endrings- og omstillingsarbeidet som pågår i Helse Nord RHF.

Helseforetaket må løse store utfordringer med økende antall fristbrudd og økte ventetider, og har utarbeidet en egen tiltaksplan for dette.

Sykehusforbruket skal ikke være høyere enn andre helseforetak i regionen. Samtidig ser vi at bærekraften i den somatiske spesialisthelsetjenesten utfordres som følge av fremtidig befolkningsendring og kommende vekst i antall eldre. Gjennom styrking i pasienttilbudene og videre styrking av spesialistressurser, har Helgelandssykehuset et mål om å gi tilbud til flere pasienter i eget foretak. Samhandling med primærhelsetjenesten, samt innovasjon og forskning skal styrkes, og det må fortsatt brukes store ressurser innen klinisk IKT.

Klinisk gjennomgående organisering (KGO) har nå vært implementert i to år. Det arbeides fremdeles godt med å sikre felles faglige vurderinger, felles prosedyrer og bedre samarbeidet mellom fagmiljøene, samt å redusere sårbarhet på fagområder med få ressurser.

Budsjettarbeidet for 2024 er krevende grunnet den økonomiske situasjonen i Helgelandssykehuset og i regionen for øvrig. Endrings- og omstillingsarbeidet i Helse Nord vil kunne påvirke rammetildelingen til helseforetakene fremover, men dette er ikke hensyntatt i denne saken.

Prosjekt Nye Helgelandssykehuset ble gjennom styrevedtak i Helse Nord 28.09.22 satt på hold. Det forventes ikke aktivitet i prosjektet i 2024 og foretaket legger til grunn at prosjektet settes i gang igjen når foretakets økonomiske bæreevne tillater det.

Internt i foretaket gjennomføres Utviklingsprosjekt 9, 10, 11, der akutt- og heldøgnvirksomheten i Mosjøen skal slås sammen med tilsvarende virksomhet i Sandnessjøen pr. 1.9.2024.

2 Budsjettpremisser 2024 Helgelandssykehuset

2.1 Foreløpig basisramme 2024 – hovedlinjer fra RHF

Styret i Helse Nord behandlet i møte 27. juni i år styresak 87-2023 "Økonomisk langtidsplan 2024-2027 – inkl. rullering av investeringsplan 2024-2031". I denne saken redegjøres det for premisser og krav til budsjettprosessen for budsjett 2024.

Helseforetakene skal legge til grunn estimat på 4,3 % lønns- og prisvekst for 2024, hvorav lønnsvekst 4,5 % og prisvekst 3,7 %.

For å innfri de nasjonale styringsmålene fra Helse- og omsorgsdepartementet, og fortsette oppfølgingen av regional utviklingsplan for 2038, innretter Helse Nord de regionale styringsmålene i samsvar med de nasjonale:

1. Styrke psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling
2. Styrke forskning, innovasjon og kompetanse og forbedre kvalitet og pasientsikkerhet
3. Rask tilgang til helsetjenester og sammenhengende pasientforløp

Bærekraftig økonomi skal betraktes som en forutsetning for virksomheten, på lik linje med styringsmålene. Det forutsettes at målene innfris innenfor rammen av tildelte midler.

2.2 Foreløpig basisramme 2024

Helgelandssykehuset har gjennom Helse Nord RHF sin styresak 87-2023 "Økonomisk langtidsplan 2024-2027, inkl. rullering av investeringsplan 2024-2031" (og Budsjettbrev 2, Budsjett 2024-2027) fått en basisramme for 2024 på 1.804 mill. kr. Endelig basisramme med prisjustering vil komme etter at Statsbudsjettet er vedtatt. Netto endring av basisrammen sammenlignet med 2023, viser en reduksjon på 3,0 mill. kr. I dette ligger det ikke videreføring av engangsbevilgning fra Helse Nord på 21,0 mill.kr. Det er en generell styrking på 7,2 mill. kr. Oppdatering av inntektsmodellene for somatikk gir en økning på 3,0 mill.kr, psykisk helse en økning på 5,9, mens inntektsmodell for TSB er negativ med 5,9 mill.kr. I tillegg er det noen justeringer av tilleggsbevilgninger av basisrammen, som videreføres fra 2023.

I foretakets styresak 38/2023 «Innspill til plan 2024-2027, inkludert rullering av investeringsplan – Oppdatert bæreevneanalyse» i vår, gjorde styret i Helgelandssykehuset følgende vedtak:

1. Styret i Helgelandssykehuset HF vedtar denne saken som styrets innspill til plan- og budsjettarbeidet 2024-2027.

2. Styret i Helgelandssykehuset HF ber om økt investeringsramme på 85,0 mill.kr i forbindelse med overføring av all akutt- og døgnvirksomhet fra Mosjøen til Sandnessjøen.
3. Styret ber Helse Nord ta bort trekket på 4,5 mill.kr for Helgelandssykehuset i inntektsmodellen for somatikk på grunn av for høyt poliklinisk forbruk.
4. Styret i Helgelandssykehuset HF ber om økt investeringsramme på 30,0 mill.kr i fra 2025 og til og med 2027 på grunn av stort etterslep av investeringer i MTU og bygg.
5. Styret i Helgelandssykehuset HF ber om styrking av basisramme på 10 mill.kr årlig til driftsmessig vedlikehold, en styrkning på 4,0 mill.kr til utdanning av spesialsykepleiere og 2,0 mill.kr til medisinstudenter.

Når Statsbudsjettet for 2024 blir fremlagt vil budsjetterammene for neste år bli justert av Helse Nord. Foretaket vil få en lønns- og priskompensasjon av basisrammen og øvrig ramme. Kvalitetsbasert finansiering kommer i tillegg til basisrammen.

Oppdatert tabell for Basisramme vises i tabell under:

Basisramme 2024-2031 Helgelandssykehuset	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedtatt ramme 2023	1 735 521	1 735 521	1 735 521	1 735 521	1 735 521	1 735 521	1 735 521	1 735 521
Videreført tilleggsbevilgning 2023	40 056	40 056	40 056	40 056	40 056	40 056	40 056	40 056
Ekstra prisjustering 2023	18 634	18 634	18 634	18 634	18 634	18 634	18 634	18 634
Kapitalkompensasjon Helgeland		0	0	0	0	50 000	50 000	50 000
Samvalgskordinator	-500	-500	-500	-500	-500	-500	-500	-500
Inntektsmodell somatikk	2 984	2 984	2 984	2 984	2 984	2 984	2 984	2 984
Inntektsmodell psykisk helse	5 905	5 905	5 905	5 905	5 905	5 905	5 905	5 905
Regionale sikkerhetsplasser psykisk helsevern, etablering UN	1 489	1 489	1 489	1 489	1 489	1 489	1 489	1 489
Inntektsmodell TSB	-5 933	-5 933	-5 933	-5 933	-5 933	-5 933	-5 933	-5 933
Akutt TSB innfasing i inntektsmodell	-371	-371	-371	-371	-371	-371	-371	-371
Styrking HF estimat	7 179	14 357	21 536	28 714	28 714	28 714	28 714	28 714
Sum	1 804 964	1 812 143	1 819 321	1 826 500	1 826 500	1 876 500	1 876 500	1 876 500

2.3 Resultatkrav 2024-2031

Resultatkravet er satt for å bygge likviditet og reserver for å møte konsekvensen av investeringsplanen. Resultatkravet til Helgelandssykehuset for 2024 satt til 47,0 mill.kr, som følge av reduserte åpningsbalanseavskrivninger og at foretaket ikke har kostnader til prosjektet Nye Helgelandssykehuset. Helse Nord vedtok følgende resultatkrav for foretakene i styresak 87/2023 Økonomisk langtidsplan 2024-2027.

Resultatkrav i planperioden (i 1000 kr)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Helse Nord RHF	12 000	161 000	61 000	71 000	81 000	70 000	30 000	30 000	30 000
Finnmarkssykehuset	0	10 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
UNN	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Nordlandssykehuset	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Helgelandssykehuset	42 000	47 000	47 000	47 000	47 000	42 000	5 000	5 000	5 000
Sykehusapotek Nord	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Helse Nord IKT	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	100 000	264 000	129 000	139 000	149 000	133 000	56 000	56 000	56 000

2.4 Investeringsramme

Helgelandssykehuset har følgende investeringsramme

Investeringsplan - Totale rammer inkl prisstigning til ferdigstillelse og byggelånsrenter	Sum tidligere år	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	SUM inkl tidl. år
Helgelandssykehuset												
Utvikling av Helgelandssykehuset P50	20 000	0	0	0	0	70 000	400 000	700 000	760 000	50 000		2 000 000
Renovering Sandnessjøen				60 000	0							
Tarmscreening			3 700									
Til HF-styrets disposisjon (MTU, ambulanser, KLP mv.)		70 000	60 000	50 000	50 000	50 000	50 000	45 000	45 000	45 000	45 000	
SUM Helgelandssykehuset		70 000	63 700	110 000	50 000	120 000	450 000	745 000	805 000	95 000	45 000	

I vårt innspill i april (Styresak 38/2023 «Innspill til økonomisk langtidsplan 2024-2027, inkl. rullering av investeringsplan – oppdatert bærekraftsanalyse») hadde vi flere punkter knyttet til investeringsrammen.

Foretaket har fått økt investeringsramme til renovering i Sandnessjøen på 60,0 mill.kr. Her ga foretaket innspill om 85,0 mill.kr i økt investeringsramme i forbindelse med overføring av all akutt- og døgnvirksomhet fra Mosjøen til Sandnessjøen.

I Helse Nord RHF sin økonomiske langtidsplan for 2024-2031 er det tatt høyde for en total ramme på 2,0 mrd.kr (p50) til Nytt Helgelandssykehuset. Tallet forutsetter lånetilsagn fra HOD og vil vurderes på nytt etter konseptfasen.

2.5 Omstillingsutfordringer

Omstillingsutfordringene for Helgelandssykehuset er estimert å beløpe seg til 146,3 mill.kr for 2024. Dette er en økning fra innspill til plan 2024-2027 og bærekraft 24.04.2023 (Sak 38/2023) på 87,3 mill. kr. Utfordringen er basert på endring i foretakets prognose for året, endring i basisrammen fra Helse Nord, diverse kjente kostnadsøkninger og økninger som følge av egne prioriteringer.

OMSTILLINGSUTFORDRING (mill. kroner)	
Prognose i år (Avvik fra resultatkrav):	-120,0
Økt resultatkrav RHF:	5,0
Endring inntekter:	
Styrking HF estimat	7,2
Engangsbevilgning	-21,0
Oppdatering tilleggsbevilgning og basisramme	9,4
Oppdatering inntektsmodeller	4,1
Samvalgskordinator	-0,5
Redusert rente inntekter	-2,2
SUM endring inntekter	-3,0
Endring kostnader:	
Økte avskrivninger	3,2
IKT kostnader (økning)	17,1
SUM endring kostnader	20,3
Egne prioriteringer:	
OU- Utviklingsprosjekt 9,10,11	0,0
Nye Helgelandssykehuset	-4,0
IKT, e-helse/Fresk og informasjonssikkerhet - prosjekter	-1,0
Økt aktivitet Psykisk helse og rus	1,0
Andre prioriteringer og styrkninger	2,0
SUM endring egne prioriteringer	-2,0
Sum brutto omstillingsutfordring	- 146,3
Tiltaksplan	
Tiltaksplan (Helårseffekt/nye tiltak)	36,9
Overgangseffekt og videreføring av tiltaksplan 2023	20,0
OU- Utviklingsprogram 9,10,11	15,0
Strukturelle tiltak	
Uløst omstillingsutfordring	-74,4

De vesentligste endringene som er innarbeidet og som gir økt omstillingsutfordring er:

- Basert på det økonomiske resultatet pr. august er prognosen på et negativt resultat på 78,0 mill. kroner. Dette gir et avvik fra resultatkravet med 120,0 mill. kr.
- Redusert basisramme på 3,0 mill.kr.
- Kostnader til HN-IKT øker betydelig, med 17,1 mill. kr.
- Det er ikke planlagt kostnader knyttet til Nye Helgelandssykehuset for 2024.
- Foretaket vil ha tilsvarende kostnader for 2024 som 2023 i Utviklingsprosjekt 9, 10, 11.

2.6 Tiltak 2024

Det er gjennomført en prosess fram til september 2023, der klinikkene har identifisert nye tiltak og tiltakseffekt. Endelig tiltaksplan vil inngå som en del av budsjett 2024. Pr. dags dato har ikke foretaket en ferdig oppdatert tiltaksplan for å løse omstillingsutfordringen og det er tegn som kan tyde på at et gjenstående arbeid med tiltaksplanen vil gi marginal økt tiltakseffekt.

I tillegg til klinikkens tiltaksarbeid pågår et OU-prosjekt for flytting av beredskapsfunksjoner fra Mosjøen til Sandnessjøen. I prosjekt «Nye Helgelandssykehuset» er dette beregnet å gi en årlig effekt på 45 millioner kroner. Da overføring av funksjoner skal iverksettes den 1.9.24 vil årseffekt for 2024 bli 15 millioner kroner.

Klinikk/felles	Budsjettert effekt
Akuttmedisinsk klinikk	7 014 900
Medisinsk klinikk	5 290 400
Kirurgisk klinikk	5 680 000
Diagnostikk og medisinsk service	4 765 000
Prehospital klinikk	4 200 000
Klinikk for Psykiatri og rus	0
Drift og eiendom	5 000 000
Felles	50 000 000
Totalt	81 950 300

	Beskrivelse av tiltak	Tiltakseffekt
Klinikkene	Nye tiltak i egne klinikker, staber og fellestiltak	36 950 300
Felles	OU-Utviklingsprogram 9, 10, 11 (15 mill. 2024)	45 000 000
Klinikkene	Overhengseffekt og videreføring av tiltaksplan 2023	20 000 000
Totalt		101 950 300

3 Budsjettprosessen og føringer

Budsjettprosessen for 2024 startet med foretakets innspill til Helse Nords plansak for årene 2024-2027. Vi synliggjorde i styresak 38/2023 «Innspill til plan 2024-202, inkludert rullering investeringsplan – Oppdatert bærekraftsanalyse» den 24.04.2023, en omstillingsutfordring på 59,0 mill. kr basert på mars regnskapet.

Budsjettet for 2023 var krevende og ble balansert med store tiltakspakker. Flere av tiltakene gjaldt omstillinger av driften som tar tid, og det var derfor forventet at tiltakseffekten ville øke utover året. Det største enkelttiltaket var “Aktivitetsstyrt bemanningsplanlegging”. I styresak 46/2023 er det gjennomført en ROS-analyse av pågående tiltak, der styret ba om å intensivere gjennomføringstakten av tiltakene og erstatte tiltak som ikke ga planlagt effekt.

Med bakgrunn i føringer fra styret og erfaringene fra 2023, så administrasjonen det nødvendig å ta tidligere grep i både tiltaksarbeid og budsjettarbeid 2024. Dette for å sikre at budsjettene strammes tilstrekkelig inn og at det ble tid til å utarbeidede tiltak som kunne gi effekt. Det ble iverksatt et arbeid med revidering av tiltaksplanen gjennom sommeren, som resulterte i ny tiltaksplan som vedtatt i styresak 76/2023. I denne saken framkom det at til tross for et omfattende tiltaksarbeid, hadde man fortsatt en uløst omstillingsutfordring for 2024 på 48 mill.kr. Styret ba administrasjonen komme tilbake med ytterligere tiltak i styremøtet i oktober.

Det er igangsatt et arbeid i administrasjonen for å forsterke innsatsen for oppfølging av tiltaksarbeidet i klinikker og staber.

Estimert prognose for 2023 etter regnskapet i september er på 120 mill. kr. Det betyr at budsjettarbeidet for 2024 er svært krevende. I september og hittil i oktober, har det vært jobbet med budsjett og tiltaksplaner i resultatenehetene. Dette arbeidet pågår fortsatt og budsjettarbeidet skal være ferdigstilt og klart til behandling i HF-ledergruppen i begynnelsen av november. Etter dette begynner arbeidet med å sammenstille styresak om endelig budsjett til drøfting med foretakstillitsvalgte og til behandling i styret i desember. Deretter blir det praktisk arbeid med implementering av det vedtatte budsjettet.

Det gjøres foreløpig ingen budsjettmessige tilpasninger for Utviklingsprosjekt 9, 10 og 11 i budsjettforslaget. Dette da man på nåværende tidspunkt ikke kjenner den eksakte effekten fra de reelle endringene.

Eventuelle justeringer av budsjett kan fremlegges for styret i løpet av våren, dersom man iverksetter tiltak som påvirker pasienttilbudet.

3.1 Medvirkning

Det er viktig at de ansatte involveres og informeres om budsjettarbeidet som berører egen arbeidsplass. Dette skal håndteres av ledere i de respektive avdelinger. Alle ledere har en plikt å informere og involvere ansatte om eventuelle konsekvenser budsjettprosessen får for aktiviteten og arbeidsplassen. Tillitsvalgte og verneombud skal også involveres.

Hver klinikkjef er ansvarlig for gjennomføring av drøftinger, med tilhørende drøftingsprotokoll/referat, som viser involvering av de tillitsvalgte.

Budsjettprosessen er tema i møter med de foretakstillitsvalgte og informasjon om eventuelle problemstillinger vil bli tatt opp utover høsten. Budsjett vil også bli behandlet i AMU/AMR og brukerutvalget.

Det legges opp til drøfting av budsjettsaken med de foretakstillitsvalgte i slutten av november.

3.2 Aktivitet 2024

Aktiviteten i Helgelandssykehuset i 2024 skal på generelt grunnlag tilpasses krav i oppdragsdokumentet. Virksomheten skal innrettes mot å redusere unødvendig venting og fjerne fristbrudd, samt prioritere psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. I tillegg bedre kvalitet og pasientsikkerhet i tråd med styringsmålene fra Helse- og omsorgsdepartementet. Prioriteringer av ytterligere fagområder og tjenestetilbud skal være i tråd med nasjonale og regionale føringer. Det er fortsatt et mål å vri aktiviteten fra inneliggende behandling til dagbehandling. Det er i tillegg et mål om å omstille 15 % av den polikliniske behandlingen til digitale konsultasjoner, noe som bidrar til redusert reisebelastning for pasientene.

3.2.1 Somatikk

Innbyggerne på Helgeland har på landsbasis et høyt sykehusforbruk innen polikliniske konsultasjoner. Sykehusforbruket varierer mellom opptaksområdene på Helgeland og tidligere års føringer legges til grunn for foretakets aktivitet inn i neste år. Disse føringene går i hovedsak ut på at man ikke skal øke aktiviteten/sykehusforbruket ift tidligere år. Det er fortsatt et mål å vri mer døgnbehandling til dagbehandling.

I løpet av 2023 har man hatt en svært negativ utvikling for fristbrudd innenfor flere somatiske fagområder. Det er derfor laget en egen handlingsplan for å redusere og stabilisere denne situasjonen. For aktiviteten betyr dette at vi kan se en økning innenfor ortopedi, øye og ØNH i årets første måneder.

Som tidligere år har foretaket et høyt antall gjestepasienter som behandles ved andre foretak, både innen døgn- og poliklinisk behandling. Man forventer at gjennom måloppnåelse av handlingsplan for fristbrudd og ventelister kan redusere gjestepasientstrømmen. Foretaket skal arbeide med å skape kapasitet til dette blant annet

ved å gjennomgå eksisterende henvisning- og kontrollpraksis i foretaket. I tillegg planlegger foretaket som nevnt å øke andel digitale konsultasjoner.

Planlagt overflytting av døgnaktivitet fra lokalisasjonen Mosjøen til Sandnessjøen er ikke ventet å gi endret behov for spesialisthelsetjenesten i befolkningen i 2024. I en overgangsfase risikerer man en kortvarig kapasitetspåvirkning. Overflyttingen er planlagt sent på året, og kapasitetspåvirkningen forventes å være av midlertidig karakter. Det vurderes derfor ikke som nødvendig å justere plantallene for overflyttingen.

3.2.2 Psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling

I år som foregående år har aktiviteten vært lavere enn planlagt både for psykisk helsevern for voksne (PHV) og TSB. Poliklinisk aktivitet for barn og unge (PHBU) samt for det nevropsykologiske fagfelt, har vært høyere enn planlagt. Døgnaktiviteten for barn og unge har økt fra 2022, men ligger under plan for 2023. Befolkningen på Helgeland har et høyt poliklinisk sykehusforbruk over tid innenfor PHBU, sammenlignet med andre opptaksområder i Norge.

Aktiviteten for 2024 er planlagt med utgangspunkt i prognosen for 2023, uten større justeringer. Innenfor PHV planlegges noe økt aktivitet pga mulighet for bedre kapasitetsutnyttelse.

3.3 Bemanning

God bemanningsplanlegging skal sikre at kvaliteten i pasientaktivitetene gjennomføres slik at ventetidene reduseres og fristbrudd unngås. Planleggingen skal videre sikre at driften ivaretar gjeldende prosedyrer, lover, avtaleverk og budsjett.

Bemannings situasjonen har vært utfordrende i 2023, noe som har medført at man ikke har greid å redusere vakante stillinger, fristbrudd, ventetider eller innleie. Det forventes at man også i 2024 vil ha utfordringer å bemanne i ulike enheter og stillingskategorier, spesielt LIS-leger, sykepleiere og overleger. Dette gjør det vanskelig med god planlegging av bemanning og en effektiv ressursstyring. I noen enheter kan den negative utviklingen se ut til å kunne bedre seg i løpet av 2024, men det opprettholdes fortsatt en forsterket oppmerksomhet mot bemanning og stabilisering i hele foretaket.

Et av foretakets store tiltak i 2023 har vært bemanningsprosjektet/aktivitetsstyrt ressursplanlegging. Gjennom innføring av bemanningsfaktor, bemannings- og kalenderplaner skulle man redusere innleie og få en mer stabil planleggingshorisont. Prosjektet har gitt resultater, men ikke i samme omfang som planlagt, blant annet pga. bemanningsutfordringer og vakante stillinger. Ny arbeidsmetodikk er innført og videreføres i de fleste enheter, og det arbeidet forventes å skulle gi positive effekter også i 2024.

HR-avdelingen har tidligere arbeidet med et utkast til foretaksinternt bemanningssenter. På grunn av stort fokus og ressursuttak til “Aktivitetsstyrt ressursplanlegging” i 2023, har dette ikke vært prioritert. Ny HR-sjef er på plass, og prosjektet kan sees på med fornyet fokus.

Foretaket deltar i det regionale prosjektet «GODT-planlagt», der målet er å forbedre styring og kontroll av ressursplanlegging. En integrasjon mellom GAT og DIPS skal innføres etter hvert, noe som medfører store fordeler for både behandlere og pasienter. Før man kan lykkes med integrasjon mellom GAT og DIPS, må enhetene få oppgaveplanleggingen i GAT.

3.3.1 Budsjettering av årsverk

Årets budsjettprosess er basert på tidligere års praksis og lønnsmassen for mai 2023. Dette legges til grunn i lønnsarkene, som redigeres og kvalitetssikres av leder for det enkelte kostnadssted.

Årsverkene budsjetteres som brutto årsverk, dvs. alle faste ansatte, vikarer, engasjement/prosjekt og ansatte som har permisjon. Det inkluderer ikke personer som har permisjon uten lønn. I budsjettet blir det videre anslått utvidet arbeidstid leger, timelønn/merarbeid og overtid, basert på erfaringene fra foregående år.

Med dette som utgangspunkt skal føringene som legges i arbeidet med “Aktivitetsstyrt ressursplanlegging”, innarbeides i årsverksbudsjettene.

4 Bærekraftsanalyse

Styret behandlet i april i år «Innspill til plan 2024-2027, inkludert rullering investeringsplan – Oppdatert bærekraftsanalyse». Helse Nord RHF har som krav til helseforetakene at de skal ha en oppdatert bærekraftsanalyse (administrativt behandlet) for neste år innen 3. oktober. Det er sendt inn en bærekraftsanalyse til Helse Nord, og bærekraftsanalysen som legges fram her, er omtrent den samme som ble sendt til Helse Nord, med noen oppdaterte momenter.

I budsjettsaken i desember vil det bli utarbeidet ny og oppdatert bærekraftsanalyse for perioden 2024-2029, med de endringer og innspill som er kommer i budsjettprosessen 2024.

4.1 Bærekraftsanalyse 2023 -2030

Bærekraftsanalysen bygger på følgende forutsetninger:

- Årlige inntekter er basert på vedtatte rammer i HN sin langsiktige plan. Kostnader er basert på siste års budsjett, korrigert for kjente endringer som følge av vedtatte planer og annen informasjon om eksterne forhold.
- Helse Nord's «Budsjettbrev 2 – Budsjett 2024-2027,».
- Prognose resultat for 2023 – er et resultat med et underskudd på 78,0 mill.kr, 120,0 mill.kr bak resultatkravet.

4.2 Bærekraftsanalyse

Basert på forutsetningene over, er det foretatt en oppdatering av bærekraftsanalysen for Helgelandssykehuset vist i tabell under.

Bærekraftsanalyse HSYK HF (mill kr)	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Vedtatt basisramme 2023-2030	1 731,6	1 735,5	1 735,5	1 735,5	1 735,5	1 735,5	1 735,5	1 735,5	1 735,5
Styrkning HF estimat		7,2	14,4	21,5	28,7	28,7	28,7	28,7	28,7
Tilleggsbevilgning	35,0	40,1	40,1	40,1	40,1	40,1	40,1	40,1	40,1
Engangsbevilgning omstillingsutfordring 2023	21,0								
Ekstra prisjustering	18,2	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6	18,6
Oppdatering inntektsmodeller		4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Samvalgsadministrator		-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Kapitalkompensasjon							50,0	50,0	50,0
Øvrig ramme	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Kvalitetsbasert finansiering	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
ISF og andre inntekter	662,3	662,3	662,3	662,3	662,3	662,3	662,3	662,3	662,3
Sum driftsinntekter	2 497,5	2 496,7	2 503,9	2 511,0	2 518,2	2 518,2	2 568,2	2 568,2	2 568,2
Budsjetterte driftskostnader, ekskl avskrivninger	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3	2 386,3
Kostnad HN IKT	88,3	105,4	108,8	111,9	111,9	111,9	111,9	111,9	111,9
Nye Helgelandssykehuset	4,0								
OU - Utviklingsprosjekt 9,10,11	20,0	20,0							
DMS Sør-Helgeland (ekslusive Intermediære senger)	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
IKT, e-helse/Fresk og informasjonssikkerhet - prosjekter	8,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Økte leiekostnader	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9			
ABIOK/Lærlinger	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Økt aktivitet Psykisk helse og rus		1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	7,0	7,0
Styrkning nødvendig vedlikehold			10,0	10,0	10,0	10,0			
Andre prioriteringer og styrkninger		2,0	4,0	6,0	8,0	10,0	12,0	14,0	16,0
Sum driftskostnader ekskl. avskrivninger	2 531,3	2 546,4	2 542,8	2 548,9	2 551,9	2 554,9	2 543,0	2 546,0	2 548,0
Åpningsbalanse avskrivninger									
Avskrivninger MTU, bygg og andre investeringer	57,3	60,5	63,0	65,3	65,7	65,6	66,4	66,3	66,3
Nye Helgelandssykehuset							94,7	94,7	94,7
Sum avskrivninger	57,3	60,5	63,0	65,3	65,7	65,6	161,1	161,0	161,0
Budsjettert netto renter	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1	-13,1
Endring renter		2,2	2,4	2,7	3,5	4,9	7,6	9,2	8,6
Renter lån Nye Helgelandssykehuset							33,3	69,5	67,5
Netto rente	-13,1	-10,9	-10,7	-10,4	-9,6	-8,2	27,7	65,6	63,0
Totale kostnader	2 575,5	2 596,0	2 595,1	2 603,8	2 608,1	2 612,4	2 731,9	2 772,6	2 772,0
Økonomisk Resultat	-78,0	-99,3	-91,2	-92,8	-89,9	-93,2	-163,7	-203,4	-201,8
Vedtatt resultatkrav	42,0	47,0	47,0	47,0	47,0	47,0	5,0	5,0	5,0
Avvik fra resultatkrav, før effekter av vedtatte tiltak	-120,0	-146,3	-138,2	-139,8	-136,9	-140,2	-168,7	-208,4	-206,8
Tiltaksplan									
Tiltaksplan (Helårseffekt/nye tiltak)		36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9
Overgangseffekt og videreføring av tiltaksplan 2023		20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
OU- Utviklingsprogram 9,10,11		15,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Strukturelle tiltak									
Effekt Nye Helgelandssykehuset							21,3	42,5	42,5
Sum effekter tiltaksplan	0,0	71,9	101,9	101,9	101,9	101,9	123,2	144,4	144,4
Avvik fra resultatkrav, etter effekt av tiltak	-120,0	-74,4	-36,3	-37,9	-35,0	-38,3	-45,5	-64,0	-62,4

Tabellen over viser et resultat for 2023 likt prognosen pr. august med 78,0 mill.kr i underskudd, 120,0 mill.kr dårligere enn det som er resultatkravet. Bærekraftsanalysen viser en omstillingsutfordring for 2024 på 146,3 mill. kr. før tiltak. Dette er 87,8 mill.kr mer enn bærekraftsanalysen i styresaken i april viste. Bærekraftsanalysen viser en negativ utvikling før man har lukket resten av omstillingsutfordringen.

4.2.1 Kostnad HN IKT

Budsjettforslag fra Helse Nord IKT viser en betydelig økning i kostnadene fra 2023 til 2024 med 17,1 mill.kr. I denne summen ligger den generelle lønns- og prisstigning samt noen justering av kostnader mellom foretakene og HN IKT. Likevel er det beregnet til å være en generell realøkning på kostnadene med 9,0%. Det forventes også en økning i årene fremover, men ikke i denne størrelsen.

4.2.2 Nye Helgelandssykehuset

Prosjekt Nye Helgelandssykehuset ble gjennom styrevedtak i Helse Nord 28.09.22 satt på hold. Det forventes ikke aktivitet i prosjektet i 2024 og foretaket legger til grunn at prosjektet settes i gang igjen når foretakets økonomiske bæreevne tillater det.

Det settes derfor ikke av dedikerte midler til oppfølging av Nye Helgelandssykehuset i 2024.

4.2.3 OU – Utviklingsprosjekt 9, 10, 11

Styret i Helgelandssykehuset har vedtatt å slå sammen all akutt- og heldøgnvirksomhet i Mosjøen med tilsvarende virksomhet i Sandnessjøen. Det er igangsatt et utviklingsprogram som består av flere ulike prosjekter; somatikk, prehospital, bygg og omstilling. Dette er en omfattende prosess som involverer og berører svært mange ansatte i Helgelandssykehuset. Dato for realisering er satt til 1. september 2024.

For 2023 er det forventet brukt 20,0 mill.kr som går til utviklingsprosjektet og vedlikeholdskostnader i drift på bygg. For 2024 er det beregnet brukt en større andel av vedlikeholdskostnader i drift. Dette skyldes i hovedsak at Helse Nord tildelte 60.0 mill.kr i investeringsramme og ikke kr. 85,0 mill., som foretaket hadde gitt innspill på. Dette medfører at en større andel må gjøres som vedlikehold og ikke som investering. Det er beregnet til 20 millioner kroner i 2024.

4.2.4 DMS Sør-Helgeland (eksklusiv intermediasenger)

DMS Sør-Helgeland er planlagt å inngå i foretakets ordinære klinikkstruktur fra 1.1.2024. Denne organisatoriske endringen vil ikke ha en direkte påvirkning på bærekraften, men det forventes at man gjennom ny organisering kan oppnå driftsmessige og kostnadsmessige effekter i form av økt lokal pasientbehandling. En utvidelse med intermediasenger er foreløpig ikke planlagt og er ikke hensyntatt i bærekraftsanalysen.

En oppstart av intermediaserpost vil medføre økte kostnader knyttet til personell. Ved full drift er kostnaden beregnet til 15 mill. kroner. En del av disse kostnadene skal imidlertid deles med kommunene. Det er foreløpig ikke avklart hvilke pasienter som vil være aktuelle for intermediaserposten. I en oppbyggingsfase er det hensiktsmessig å starte opp med et redusert tilbud for å bygge videre opp. Økt aktivitet ved DMS Sør-Helgeland vil medføre at tilsvarende aktivitet kan reduseres ved de øvrige lokasjonene. Planlagt intermediaserpost er utsatt, og det må gjøres faglige og økonomiske vurderinger før man går videre med planene.

Målet for DMS Sør-Helgeland er at senteret i et normalår med full drift skal kunne tilby polikliniske tjenester for 80 % av pasientene i nedslagsfeltet som i dag mottar sin behandling i Helgelandssykehuset eller andre steder.

4.2.5 IKT, e-helse/Fresk og informasjonssikkerhet – prosjekter

Det jobbes regionalt og lokalt med utvikling og innfasing av flere store og omfattende IKT-prosjekter. Dette er ressurskrevende arbeid, som innebærer at foretaket påføres ekstraordinære kostnader og ressursuttak for å kunne gjennomføre planlagte satsninger.

4.2.6 Økte leiekostnader

Foretaket har en god del kostnader til leie av lokaler på grunn av at foretaket ikke har investeringsmidler til å pusse opp og tilpasse eksisterende lokaler ved de ulike lokasjonene. Dette er spesielt innenfor psykisk helse og stabene.

4.2.7 ABIOK/lærlinger

Ekstra satsing og prioritering på ABIOK og lærlinger planlegges opprettholdt i årene framover. Dette har betydning i arbeidet med å styrke rekruttering og stabilisering av kritisk personell. Budsjettet er styrket med en kostnad på 1,8 millioner kroner.

4.2.8 Psykisk helse og rus

Styrking og videreutvikling av psykisk helse og rus har særlig oppmerksomhet. Videreutvikling av kvalitet i tilbudene, spesielt for barn og unge bør prioriteres. Foretaket har hatt en økning av henvisninger innen BUP. Det forventes også en økning i antall henvisninger til VOP slik det har skjedd i ved de øvrige foretakene i region. Aktiviteten i TSB poliklinikk ved Helgelandssykehuset er lavere enn landsgjennomsnittet. Det er et mål om å få opp denne aktiviteten. Det brukes i dag store summer for å kjøpe døgnbaserte rustjenester i resten av landet. En del av dette kunne foretaket ha håndtert selv med større døgnkapasitet, mens noe er spesialiserte tilbud som vi ikke har kompetanse på i dag. Rekruttering, spesielt leger og psykologer vil være et prioritert område innen Psykisk helse og TSB. I bærekraftsanalysen er dette lagt inn med økte kostnader for 2024 med 1,0 mill. kr, med en økning på 1,0 mill. kr hvert år fremover i planperioden.

4.2.9 Styrking nødvendig vedlikehold

Foretaket har stort etterslep i vedlikeholdskostnadene, noe som har medført økte investeringskostnader og leiekostnader. For å unngå ytterligere brekkasjer og vedlikeholdsetterslep ønsker foretaket å øke vedlikeholdskostnadene med 10,0 mill. kr i planperioden til Nye Helgelandssykehus er ferdigstilt.

4.2.10 Andre prioriteringer og styrkninger

Andre prioriteringer og styrkninger er en generell avsetning på kostnadsøkninger som foretaket erfaringsmessig får i årene fremover.